

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ**

(Суми, 21-22 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРІЄНТАЦІЇ УКРАЇНЦІВ НА ПОСТМАТЕРІАЛЬНІ ЦІННОСТІ (НА ПРИКЛАДІ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Павленко В.П., *викладач*
(*Сумський державний університет*),
Токмань С.В. *студ.гр. Ін-41*
(*Сумський державний університет*),
Толстая А.С. *студ.гр. Ін-41*
(*Сумський державний університет*)

Світові порівняльні дослідження цінностей показують, що успіхи у соціальному транзиті прямо пов'язані з переходом суспільної свідомості до постматеріальних цінностей. З огляду на євроінтеграційні цілі, проголошені нашою державою, ми спробували у даній роботі оцінити, наскільки поширені постматеріальні цінності у свідомості українців, а відтак і наскільки вони готові до випробувань ринком та демократією.

За М. Рокичем, цінність характеризує віру в загальні ідеї та поняття, а індивідуальна «ціннісна орієнтація» відображає разом когнітивний, емоційний та поведінковий компонент ставлення людини до соціальних об'єктів. Водночас індивідуальні ціннісні орієнтації більшою мірою залежать від загальних цінностей, поширених у соціальному середовищі даних індивідів, а значить мають і суттєві гендерні особливості.

В основу практичної частини роботи покладені результати дослідження авторами ціннісних орієнтацій українців, проведеного серед дорослих жителів м. Суми та Сумської області у грудні 2015 року (240 респондентів, відібраних за квотною вибіркою). Обробка анкет велася за допомогою програми «ОСА».

Так, потенційну орієнтацію чоловіків та жінок на матеріальні та постматеріальні цінності ми визначали, виходячи з обраних ними варіантів відповіді на питання анкети стосовно того, що їх син чи дочка захочуть вчитись на спеціальності, не вигідній у майбутньому. Аналіз отриманих відповідей дозволяє зробити висновок, що респонденти загалом схильні до того, що дитина має вибирати свою професію за власним бажанням.

Якщо Ваш син (дочка) захоче вчитись на спеціальності, не вигідній у майбутньому, Ви:

	не дозволите	дозволите, але не	нехай вибирає сам	дозволите – робота з
--	--------------	-------------------	-------------------	----------------------

	через зарплату	поможете	(сама)	інтересом важливіша
чоловіки	0	0	42,86	57,14
жінки	6,67	8,89	35,56	48,89
Усього	3,75	5	38,75	52,5

Отже, і чоловіки, і жінки не вважають першочерговим лише отримання матеріальних статків. При цьому чоловіки більше схильні до цієї думки (57%), можливо, через те, що основним життєвим інтересом чоловіків є робота і вони погоджуються з тим, що працювати треба з інтересом. Натомість жінки дещо менше підтримують таку позицію (48%), оскільки, імовірно, більше їхніх турбот пов'язані із сім'єю та домашніми справами, й вони дивляться на проблему вибору професії дітьми більш прагматично.

Таким чином, більшість опитуваних налаштована підтримати постматеріальні цінності своїх дітей, проте це не є свідченням повної і остаточної «перемоги» даних цінностей. Так, другу за значимістю позицію у відповідях на це питання посідає варіант «нехай вибирає сам (сама)», який передбачає проміжну позицію щодо постматеріальних цінностей – відмову підтримати, але і небажання нав'язувати інше. Таких відповідей виявилось 42% серед чоловіків і 36% серед жінок. Отже, чоловіки більш схильні довіряти своїм «нащадкам» або, принаймні, вважають, що їм слід прищеплювати самостійність. Тоді як жінки більше хвилюються з цього приводу і частіше готові або зовсім заборонити цей вибір дітям, або певною мірою шантажувати їх тим, що не стануть допомагати.

При цьому невелика кількість жінок (близько 15%) все ж таки надає пріоритет прибутковості майбутньої професії, тоді як серед чоловіків таких немає. Скоріше за все це викликано тим, що в кризові часи жінки більше, ніж чоловіки відчують себе незахищеними і невпевненими у завтрашньому дні, а коли вони працюють, то не завжди мають ту професію, про яку колись мріяли, - тобто маючи власний «сумний» життєвий досвід, вони не хочуть його повторення для дітей і прагнуть, передовсім, забезпечити їх матеріально.

Тому можемо зробити обережний висновок про дещо більшу схильність жінок до матеріалістичних цінностей.